

Hazám, a keresztény Európa

2026 április 13. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A nemzetek Európája lenne az egyetlen reális lehetőség az európai értékek megőrzésére.

Az elmúlt években számos XX. századi keresztény történésszel, közgazdással, irodalmárral foglalkoztam. Chesterton, Toynbee, Eliot. Chestertont sokat idézte Szerb Antal A világirodalom történetében. Toynbee negyven

éven át volt a brit külpolitikai tájékozódás legfőbb forrása, s 12 kötetes világtörténelme óriási hatású volt kora történészeire. C. S. Lewis is nagy keresztény író volt, akinek munkáit ugyancsak elég jól ismerem. A fent idézett angol írók nagyszerű, hívő emberek voltak.

De nemcsak a bölcsészek között találunk ilyen egyéniségeket: a természettudósok között is. Rájuk a modern világ nem mondhatja, hogy korszerűtlenek, hiszen eredményeikre a mai napig alapoz a tudomány és a gyakorlat. Hozzájuk számíthatom például Heisenberget, de

csaknem minden nagy Nobel-díjas fizikus Istenben hívő tudós volt. Ezeknek a személyeknek, alkotó értelmiségieknek határozott, vallásos világnézetük volt. Ki előbb, ki utóbb rátalált Istenre. Többségük katolikus vagy katolizált keresztény volt, mindenesetre a keresztény hitvilág részese.

Kezdetben mindegyiket szótárta a szakmája. Aztán – a század vége felé – kezdték őket elfelejteni. Leértékelni. Hagyták, hogy belepje a por a munkásságukat. Lehet, hogy mára a tudományos-technikai haladás eredményeképpen olyan okos lett az ember, hogy nincsen szüksége a vallásra?

Sokszor találom szembe magamat azzal, hogy az embereknek most is szükségük van hitbéli kapaszkodókra. Elvetik ugyan a hagyományos vallásokat, de kitalálnak maguknak furcsa földi isteneket.

Istenítik a tudományt, a megfoghatatlan, pártos eszméket, az -izmusokat, amelyek iránt elköteleződnek. Adott esetben ateistának mondják magukat, mégis görcsösen hisznek valamiben. Mindenekelőtt: önmagukban.

Eddig nem foglalkoztam részletesebben T. S. Eliottal. Macskák című könyve és a hasonló című musical kedves a gyerekeknek, fiataloknak. Nagy hatású Becket-drámája feledhetetlen színházi élményt jelentett, még a szocializmus éveiben, mindenkinek. De irodalomtörténeti jelentőségű verseit nem ismertem, pedig szakmai tudását – mint Chesterton, Toynbee esetében is – magasra értékeli az irodalmárok. Rá is jellemző, hogy addig volt a nyugati esztéták csodált idola, amíg nem kezdett el komolyabban transzcendens gondolatokkal foglalkozni.

Nem hiszem, hogy Európa kultúrája túlélhetné a keresztény hit teljes eltűnését. Ha a kereszténység megy, az egész kultúránk megy.

Ez a híres idézet T. S. Eliot: Notes towards the Definition of Culture (magyarul: Megjegyzések a kultúra meghatározásához) című, 1948-ban megjelent esszékötetében szerepel. A műben Eliot kifejti, hogy a vallás és a kultúra nem két különálló dolog, hanem ugyanannak az éremnek a két oldala: a kultúra lényegében a nép vallásának „megtestesülése”. Az idézet pontos szöveggörnyezete az európai örökségre utal. Eliot szerint

a kereszténység az a kötéanyag, amely évszázadokon át stabilitást és közös jelentést adott az európai művészetnek, jognak és gondolkodásnak. Úgy vélte, ha ezt elvetjük, nem egy „kész” új kultúrát kapunk helyette, hanem hosszú ideig tartó barbarizmuson kellene keresztülmennünk, amíg egy új alapokon nyugvó civilizáció újra kifejlődhet.

Azt gondolom, ennek mondatnak messze az irodalmi elemzések körén túlmutató jelentősége van. Fogalmazhatunk úgy: politológiai tartalma. Az európai alapokmány megfogalmazása óta napirenden van a kérdés. A modern Európa nem akar tudni a keresztény gyökerekről. Ez az elvallástalanodás nem valamiféle szekuláris humanizmusnak nyitott teret, hanem utat engedett egy fanatikus másik vallás terjedésének. Kezdetben „csak” a posztmodern emberideál és társadalmi berendezkedés térhódításának, amit Toynbee emberimádásnak nevezett, az ember istenítésének, mind az individuális embert, mind az absztrakt eszméket értve ezen. Ez azonban nem zárja ki, hogy egy másik vallás követői átvegyék az uralmat Európában, és a szó szoros értelmében kiszorítsák a keresztény kultúrát a kontinensről.

A modern kori migráció idegen tömegek kontroll nélküli beáramlását jelenti az európai országokba. A tékének mindegy, ki a fogyasztó, ki a dolgozó. A tékének nincs nemzetisége. A pusztá érdekalapon összetákoltt integrációból hiányzik egy fontos kötéanyag.

Az Európába jövő migránsok ma többségükben nem keresztény, hanem nagyrészt iszlámhívő embertömegek. (Ezért tekinti Donald Trump és a magyar kormány is életveszélynek a migrációt.) Pontosan a kontinensen uralkodó demokratikus elvek alapján a tömeges bevándorlók saját képükre és eszmevilágukra formálják az európai intézményrendszert és kultúrát.

Közhely, hogy a muszlim hit?ek sokkal gyorsabban szaporodnak, mint az ?slakos európai népek. Ma mindenütt a reprodukciós szint alatt van a termékenységi ráta Európában. A demográfiai visszaesés miatt az egész térség elveszítheti azt a jelent?ségét, ami évezredek óta volt neki. Európa kultúrája pedig civilizációvá redukálódik. Gépi civilizációvá alakul, társadalma meg pusztán piaci társadalommá. Ez a „szép, új világ” felmorzsolódik a globalista er?k küzdelmében.

Európában a nyelvek különböznek. A nyelv rendkívül fontos. A hagyományokat, amelynek alapján kialakul az ember identitása, csak így lehet átörökíteni. A hagyományok s bizonyos intézmények is a nyelven alapulnak. Az egyes népeknek van saját kulturális gyökerük, és ezt csak a népekkel együtt lehet kitörölni.

A kultúra viszont mindig valláson alapul, és csak akkor tudja megalapozni egy térség egységét, ha felül tud kerekedni a nyelvi megosztottságon. Akkor képzelhet? el valamiféle közös identitás.

A középkorban volt egy közös, kapcsolatot teremt? nyelv, a latin, de azt valóban csak a tanult emberek értették. A nemzeti nyelv azonban mindenütt élt a kevésbé képzett emberek között, és csodálatos népi alkotásokat eredményezett. Ma terjed ugyan az angol nyelv, de nem válik a hétköznapi érintkezés eszközévé.

Hogyan hallhatnánk Európában mi mindnyájan egy azonos mondatot, hogyan érezhetnénk ennek alapján ugyanazt, ha a nyelven alapuló nemzeti identitás elválaszt bennünket? Úgy, ha összeköt bennünket a közös hit. A szekuláris Európa nem tud adni európai identitást.

Lehet, egyeseknek igen, de széles néptömegeknek nem. Persze lehet, hogy lesz azért közös vallási nevez?n alapuló, egységesül? Európa. De az – a demográfia miatt – a muszlim vallás lesz. Vagy pedig nem lesz szupranacionális, föderális Európai Unió? Maradnak-e egyes országok, amelyek meg?rzik keresztény vallásukat és kultúrájukat?

Fennmaradhat-e a nemzetek Európája? Ez lenne az egyetlen reális lehet?ség az európai értékek meg?rzésére. Másképpen Európa – elvesztve keresztény alapjait – megsz?nik. Úgy t?nik, „jó úton” vagyunk ebbe az irányba.

Botos Katalin

A szerz? közgazdász, professor emerita

www.magyar nemzet.hu

Ajánló

